

דף עיר

"ליחודים הייתה אורה" אמר רבי יונתן

אורה - נ תודח.

ובך הוא אומר:

"כי נר מצוה ותורה אורה" [מגילה ט"ז]

לזכרה של אורה מושקוביץ צ"ה
משואות-יצחן

במפרשים

ויל"ע מ.מושקוביץ * משוואות-יגאל 79858, 7 ב. שדה-אגט * טל': 08-8581440 * פקס: 08-8503835

פרשת משה ל' טבת תשס"ה

עתה יבואו הכתוב השכר והטוב שיעשה השם יתברך עם עמו, בשומרם מצוחיו חוקתו
ומשפטיו אשר זכר. וכבר הורעתי פעמים, כי המאמינים מחכמוניו וכן הוכרי השם¹
קיימו וקבעו, שיש לכל אומה ואומה עיר ועיר, מזל וכוכב בשם מורה עליו, לא ישתחפּ
בהוראה ההיא אומה או עיר אחרת. והם, לפי דעת הרא"ב², השרים שוכר דניאל (דניאל
יכ): שר מלכות פרס שר מלכות יון. אבל לדעתני הם השכלים הנבדלים המניעים לגרמים
השממיים, והם יקראו בתורה 'אלילים' ו'אלות', כמו שנאמר (שמות יב, יב): "ובכל אלהי
מצרים עשה שפטים". ואמרו חכמוני זכרונו לברכה (מכילתא לעיל ט, א): אין הקדוש
ברוך הוא נפרע מהאומה עד שנפרע מלוליה חלה. אמן האומה ישראלית אינה תחת
ממשלת מזל וכוכב ולא מניעיהם, כי הוא יתברך בעצמו משגיח בהם ומשפיע עליהם.
וכמו שכותב הרא"ב³ זכרונו לברכה: דבר מנוסה הוא, כי יש לכל עם ועם כוכב ידו,
וגם כן לכל עיר ועיר, והשם שם לישראל מעלה גדרה להיות השם יועצם ולא כוכב להם,
כי הנה ישראל נחלת ה', עד כאן. ועל זה נאמר (דברים ד, יט): "אשר חלק יי' אלהיך אותם
לכל העמים תחת כל השמים ואתכם לך יי' וגוי. ומפני זה נקרא הקדוש ברוך הוא בערך
האומות - "אליה האלים", אבל בערך ישראל נקרא לבר - "אלוה", או - "אלילים", או
- "אליה ישראל"⁴. לפי שהוא משפיע באומות על ידי אמצעיים בסדר מוגבל טبعי, והוא
יתברך סבה רוחקה להם, ואליה האלים להם. אבל בישראל הוא משפיע קרוב מבלי
אמצעי, ולכן הוא בערכם נקרא "אלילים" בלבו, כמו שנאמר (ירמיה לב, לח): "ואני אהיה
לهم לאלהים", ואמר (ויקרא יא, מד): "אני יי' אלהיכם".

ובן אמרו בפרק רבי אליעזר (פרק כד), על "בנה חל עליון גוים בהפרידו בני אדם" (דברים
לב, ח), שבדור הפלגה באו שבעים שנים לפני הקדוש ברוך הוא והפליג גורלו על שבעים
אומות, ונפל גורלו של הקדוש ברוך הוא על ישראל, שנאמר (שם שם, ט): "כִּי חָלַק יי'
עָמוֹ" . ואין להקשות על זה מה שנאמר בספר דניאל (י, כא): "מִכְאֵל שְׁרָכֶם". כי לא
קרוא: שר ישראל, כמו שאמר (שם שם, כ): שר מלכות פרס שר מלכות יון, אלא: "שרכם",
שהכוונה בו כמו שפירש הרמב"ן - שר מבקש ורחים עליהם. כמו שבירתינו בספר
معنى הישועה - פירוש ספר דניאל אשר חבורתינו.

על פסוקים

1. **קדם זמ את הפסוקים הרכזאים, אה גאנט אנטזט זט פלאזען זט נא אנטזט נא זט?**
2. **האם כלאזען אנטזט הנטזט הנטזט זט נא זט?**
3. **פלזען אנטזט זט זט האנטזט זט נא זט?**
4. **איך זט נא זט האנטזט זט זט זט זט זט זט?**
5. **הנטזט זט האנטזט זט זט זט זט זט זט?**
6. **אה קרא זט זט האנטזט זט זט זט זט זט זט?**
7. **אה האנטזט זט זט זט זט זט זט זט זט?**

* * *

משפטים

[ל] עד אשר תברך ונחלת את הארץ: שורש נחל עניינו האהזה בחילך מן הירושה המגיעה לכל אחד מן האחים, והנה אמר, כשהולד בנים ובני בניים, תוכלו להאהזו איש איש בחילקו בלי שתתחיה הארץ שמנה. ושורש נחל גדור מן החל, מלשון יהולו על ראש יואב (ש"ב ג' כ"ט), על ראש רשיים יהול (ירמיה כ"ג י"ט), ונאמר על מי שנאהו בנחלתו ומחזק בה (מוותר דוד חנניה ויטרבי); וב"כורי העתים" אמרתי שהמלחה גדורות מושר לחילך, והנני מבטל דבריו.

[לא] ועוד ים פולשטיין: הוא החל מהים הנקרא הים התיכוני, ולדעת בני אהוב גר עד עכו היה נקרא ים פלשתים, וממש צפונה לבני צור וצידון. ומדבר: אמרו שהוא המדבר שהלכו בו ישראל, ולפי זה הוא מיותר אחר שחוכיר ים סוף; ונראה הדברי בני שהוא למורה א"י, והוא קו אחד עט נהר פרת, כמו שם סוף וים פולשטיין הם קו אחת. וברציתבו: אני אתכם בידכם ואתם עזנו את שלכם וגרשו אותם ולא תכרמו להם ברית. והנה נתן להם גבוליהם טבעיים, הים והמדבר והנהר, כדי שיהיו מופרדים מכל האומות עכ"ם, ולולא היו מקימים ביניהם אנשי הנצר, היו עומדים בארץ לבטה כל ימי עולם; אך הם מרוי דרכו. וסוף סוף כל מה שהיה איננו אלא מה שעלה במחשבתו ית, כי ע"י כן מלאה הארץ דעת את הר'.

סימן

1. **כלהערנו אסמי את לך "רַחֲמֵנָה" אֵת הִתְהַגֵּדְתָּנוּ הַכְּלָאוֹתָה, פְּנֵיה קִינְתָּה וְאֵת זָתָנוּ?**
2. **אֵת הַהַקְדִּים פְּנֵיה תְּחִילָה תְּחִילָה?**
3. **פְּנֵתָנוּ אֶתְנִי רַקְחֵנִים – רַחֲמֵנִים מִתְהַלְלֵנִים אֵת כָּזָבָן?**
4. **אֵת קָרְבָּן הַהַפְּרָתָה הַיָּם וְהַאֲגָרָה וְאֵת הַנְּהָרָה תְּהַזְּקֵת קָרְבָּן אֵת כָּקָם?**
5. **כלהערנו קומץ כי יראת האלץ מתוויה קָרְבָּן מִרְכָּבָת הַיְוָמָה גַּהֲגֵנִים גַּהֲגֵנִים, פְּנֵיה וְאֵת**
6. **כִּי אֵת הַקְּפָתָה גַּהֲגֵנִים?**
7. **אֵת קָרְבָּן פְּנֵיה וְאֵת קָרְבָּן?**

* * *

ג. מדרשי תורה להקדוש ר' אנטוליה האשכנזי דיז"ד.

פרק כד' פסוק ח': ייְהִי עַל-זָהָב מִזְבְּחָה שְׁרָאֵל פְּנֵי יְהָוָה בְּבָרְכָה דָּתָא לְשָׂרָאֵל זֶה שְׁחַטָּב
צְבָעָה זְבָעָה עַל-שְׁרָאֵל זֶה פְּנֵי זֶה בְּדִין לְדִין יְהָוָה יְהָוָה
בְּבָעָה זְבָעָה עַל-צְבָעָה יְהָוָה יְהָוָה יְהָוָה יְהָוָה יְהָוָה יְהָוָה

סימן

1. **סְכָאָוָה אֵת קָרְבָּן הַקְּרָבָה גַּסְסָוָק?**
2. **כלהערנו אַזְוָלָה קָרְבָּה אֵת גַּסְסָוָק אַזְוָלָה אֵת גַּסְסָוָק?**
3. **אֵת אַזְוָלָה?**

* * *

ד. אור החיים.

פרק כד' פסוק יא':
יא) **וְאֵל אַצְלֵי וְגֹדוֹן, אַזְרִיךְ לְדֻעָת לְפָה**
לְזָהָר לְזָהָר וְאַל אַצְלֵי וְלֹא הַסְּפִיק
לְזָהָר וְלֹא שְׁלָח בְּקָם נָדוֹן וְקָבְרָה מָוֹן שְׁעַל
הַקְּנִים וְגֹדוֹן דְּמָזְכָרִים בְּסָמוֹן הָא אוֹמֵר. וְאַזְלֵי
פִּי טָעַם הוּא נָטוּן לְפָה לֹא שְׁלָח נָדוֹן לְפָה לְפָה
שְׁקִינָה אַצְלֵי פְּרוֹשׁ בְּדֹזְלֵי יְשָׂרָאֵל וְאַל עַשְׂה בְּנָה
וְלֹא קְרָבָה שְׁוֹלָמִים יְהָוָה אָוֹרֶם זֶה. אוֹ עַל דָּרָךְ אַזְרִיךְ זֶה
(בכיד' פט'ו) שְׁלָמִים נָצָה לְעַרְבָּב קְשָׁקָה כִּי בְּלִי
יְשָׂרָאֵל יַחֲפְלוּ עַלְיָהָם לְצַד קְרָבָה גַּרְזָלִים
וְאַצְלִים לְזָהָר לְזָהָר לְפָה:

ונגו' ואל אצלי בני ישראאל. גם לא קנה צרייך
לכתב פעעם ב' ויחזו וגנו' ותבה מספיק בפה
שחתחיל לזרע ויראי את אלתיך ישראאל וגנו'
לטהר ויאכלו וגנו' וקדשת הקבינה ויל לא זהה
מפרקומה:

ל' **שְׁלָמִים וְגֹדוֹן, וְאַזְרִיךְ לְזָהָר.** קשׁוֹן לְפָה חָנוֹ
לְזָהָר פעעם ב' ויחזו וגנו' ותבה מספיק בפה
שְׁקָרְבָּט אַזְרִיךְ וְזָהָר אַתְ גֹּדוֹן וְתָבָה רְבּוֹתָנוּ
וז' (ול' ר' יcour פ"כ) אמרו גַּתְבָּן לְזָהָר בְּנֵי עַל נָדוֹן
מִזְחָה שְׁדֵי גַּהֲנָה וְהַרְבִּישׁוּ הַבְּרָאָה וְהַשְׁבָּע
כְּאַיש אַכְל וְשָׁמָה. וְעַדְלָן גַּשְׁה לְפָה הַסְּפִיק
הַחֲתוּב בְּאַמְצֵעַ הַעֲנָן בְּקָאָמָר לֹא שְׁלָח יְהָוָה כִּי
מִן קְרָאוּי קְנָה לוֹ לְהַקְדִּים לְזָהָר מַעֲשֵׂיהָם
בְּשְׁלָמִות וְאַסְפָּר בְּקָר אַרְכּוֹת אֲפִים שְׁהָאָרְון הַ
לְהָם וְלֹא הַקְרָבָם מִיד עַל זֶה קְרָבָה וְיָרָא אֶת
אֱלֹהִים יְשָׂרָאֵל וגנו' וְתָבָה אֶת הָאֱלֹהִים וְיִאָכְלָו

משפטים

פחו ורשינו למן מכם ובזה לך להם כח
לחותם בנים ה' וננו זו אכילה זו שעה
ושבעה בטוב נפשם. ולא יקשה לך למשה
שם כפו עליי ומכו מהביט ולא צלי ישראלי
לא שלח ידו כי מה שהצורך ה' לשום כפו על
משה לא לשלל ממו השגה שהשיגו אצילי
ישראל כי השגה זו קיתה למשה בתקמידות
אלא להבטה בהשגה נפלאה אשר כל מזוה
עליז נזה. וושעו לאלה מלין בפרושן של
דברים ושורר אני עצמי מעהות על ספר
דברים היושבים בסתר עליון לכל נזנו מכם
מי שאינו ראוי לאור באור החמים:

ואלו שכונת הכתוב על דרכך אומרו ולפניך יג'
כ"ג והסורי את פפי וראית וגוי' הרי כי
זה יעשה הקדלה בידיו לנבראים מהביט אל
האללים ואפלו למשה בשגלה בהינה הפסקת
שכינה שם פפו עליי פרוש בהינה הפסקת
לכל יסתפל, וכיון הזען הכתוב כי לאצילי
ישראלי לא שלח ידו לכנע מכם הפטחה לצר
היום תשבים בעיניו והניהם לוון עינייהם
פאוור יתברך. וזה הוא שער הכתוב ויראו
אה אלהי ישראלי, אכלל לא נסתפל אלא פערת
אלקי ישראלי, אכלל פרוש ראה או זול של
רגלי ואחר כן לצד שלא שלח ה' ידו פרוש

מילים

1. אה מאה קודע הראוע?
 2. אה תסנתה פקק?
 3. כת מילת פקיעת קודע הען, אה הן?
 4. קודע היפי נסמת הצעיר פהען, אה אנהו?
 5. אה התגעט פין "איבי" גרי וטלט" פאי אה ותק' מת נכו אה שנה אף
 6. התגעט פכלע את הקודע האס"א דגורי הצעיר?
- * * *

ה. רבינו בחיי.

פרק ב' פסוק יג': (יג) זעם משה וירוחם משורת היה יחייט בצל שבעים זקנים ז"ה הזוכר למלחה שחי
את האללים והוא היה גדול מכלן. מש' לטאי' מדיע יוכורנו הכתוב בכאן יותר מן השאר.
וכותב הרמב"ן ז"ל: אפשר לומר שזה בירה כי כל ארבעים ימים משה בהר היה
يهישע מטהין עליו בחתית ההר, ומפני זה היביר בכאן כי היה מטרתי עמי ללוות אותו
עד הגביל המזומן בהר. ויעל משה אל הר האגדות להודיעו של זמן שהיה משה בהר
המתינו יהישע בחתית ההר, וראהו לזה שהרוי כדור משה מן ההר הזוכר הכתוב מ"ז:
וישמע יהושע, הוא שכתב: וימת יהישע את קיל העם ברעה², והכתוב הזה יורה כי
לא היה יהושע עם ישראל במתחנה אבל היה כתיצב בחתית ההר וממתין למשה עד דתנו.

מילים

1. אה קיאי איבא הצעיר דגורי?
2. אה תסנתה הראם זפ' פקק?
3. אה איסיך הצעיר קודע הען?

* * *